

STRÅLSÄKERHETS- MYNDIGHETEN	Nacka Tingsrätt
2012-06-07	Miljödomstolen
SSM 2011-3522-	
6.6	

§ 79

Dnr 2011SBN0843

Dpl 845

Remiss- Slutförvaret av utbränt kärnbränsle i Forsmark, Östhammars kommun

Mål nr M 1333-11

Bil 1

Samhällsbyggnadsnämnden har granskat miljökonsekvensbeskrivningen från mars 2011 utgiven av SKB samt tre bilagor om Vattenverksamhet (se referenslista). Nämnden lämnar synpunkter på verksamheter inom nämndens ansvarsområde som är miljö- och hälsoskyddsaspekter i Östhammars kommun. Samhällsbyggnadsnämnden har inte tagit ställning i frågor som ligger inom Oskarshamns kommun, dvs Clab (mellanlagring av utbränt kärnbränsle) och Clink (inkapsling av utbränt kärnbränsle). Övriga frågor hanteras av Kommunstyrelsen i Östhammars kommun genom eget yttrande.

Yttrande daterat 2012-05-23 föreligger.

Samhällsbyggnadsnämndens beslut

Samhällsbyggnadsnämnden antar yttrande daterat 2012-05-23 som sitt yttrande i ärendet.

Kopia till:
Kommunstyrelsen
Strålskyddsmyndigheten

Samhällsbyggnadsförvaltningen

YTTRANDE

Datum 2012-05-23 Dnr 2011SBN0843

Sid
1 (5)

STRÅLSÄKERHETS- MYNDIGHETEN
2012-05-07
SSM

Remissyttrande angående Mål nr M 1333-11, i Miljö- och markdomstolen:

Slutförvaret av utbränt kärnbränsle i Forsmark, Östhammars kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden har granskat miljökonsekvensbeskrivningen från mars 2011 utgiven av SKB samt tre bilagor om Vattenverksamhet (se referenslista). Nämnden lämnar synpunkter på verksamheter inom nämndens ansvarsområde som är miljö- och hälsoskyddsaspekter i Östhammars kommun. Samhällsbyggnadsnämnden har inte tagit ställning i frågor som ligger inom Oskarshamns kommun, dvs Clab (mellanlagring av utbränt kärnbränsle) och Clink (inkapsling av utbränt kärnbränsle). Övriga frågor hanteras av Kommunstyrelsen i Östhammars kommun genom eget yttrande.

De områden som beaktas i Samhällsbyggnadsnämndens yttrande är:

- Ovanmarksdel med driftsområde, byggnader, bergsupplag och Tjärnpussen för lak- och spillvattenrening. Omfattar ca 1 km², delvis på nuvarande barackområde.
- Undermarksdel med tunnlar där utbränt kärnbränsle lagras, inkapslade i kopparhöljen omgivna av bentonitlera. Ligger på ca 450-500 m djup under en ca 4-5 km² stor yta.
- Tiden då anläggningen planeras vara i drift, ca år 2020-2070.

Samhällsbyggnadsnämndens synpunkter

Riksintressen

Forsmarksområdet är av Riksintresse för flera ändamål.

- Naturvård, hela området utanför kärnkraftsanläggningens avgränsning är Natura 2000-område vilket regleras av Förordning 1998:1252 om områdesskydd, § 15 (särskilt skyddade områden). Här handlar det om kalkrika kustbarrskogar i landhöjningsområde.
- Friluftsliv och turism, MB (Miljöbalken) 3 kap 6 § och 4 kap 2 §.
- Energiproduktion och förvaring av kärnbränsle, MB 3 kap 8 §.
- Vindbruk, MB 3 kap 8 §.

Handwritten signature

Utanför själva det berörda området ligger Forsmarks bruk som är av riksintresse för kulturminnesvård. Samhällsbyggnadsnämnden anser att slutförvaret i minsta möjliga mån ska få inkräkta på övriga riksintressen. Avvägningar om de är motstridiga får göras enligt MB 3 kap 10 §.

Naturmiljön

Ovanmarksdelen kommer med sitt intrång påverka naturmiljön lokalt, det förläggs till större delen inom den befintliga "Barackbyn" och går nordost mot Kattskäret. Där finns tre små våtmarker av nationellt och regionalt intresse. Det torde dock vara ganska lätt att kompensera bortfallet av dessa genom kompenserande, naturvårdande åtgärder inom regionen och det är också viktigt att så sker. Beträffande Ovanmarksdelens placering se avsnittet om tillgänglighet nedan.

Grundvattenavsänkningar

Undermarksdelen är omfattande och mycket mer svårbedömd. Många kvalificerade undersökningar har gjorts, att göra fullständiga geotekniska undersökningar är nästan omöjligt utan man får bedöma om de är tillräckliga. Intrånget i naturmiljö bedöms som försumbart med Undermarksdelen. Högst osäkert är indirekta effekter som oavsiktliga grundvattensänkningar. Det är viktigt att man bygger in en beredskap så att åtgärder mot plötsliga dräneringar kan vidtas, t ex ledningar från Forsmarksån till området ovan och i närheten av Undermarksdelen. Horisontellt täcker Undermarksdelen in norra Bolundsfjärden men beroende på sprickbildning kan inte uteslutas att Eckarfjärden, Fiskarfjärden och Gällsboträsket påverkas vid tunnelbygganden. Troligen behövs inga stora vattenmängder men ledningar bör finnas på plats inför ett tunnelbyggande. Tillförsel av vatten till rikkärr (kalkhaltiga våtmarker) kan vara nödvändigt och Samhällsbyggnadsnämnden noterar att SKB har planer för det. Att bibehålla de rika och unika kalkkärren är viktigt och *risken för grundvattensänkningar måste bedömas som stor och preventiva åtgärder vidtas* (Försiktighetsprincipen, MB 2 kap 3 §).

Buller

Buller idag är ingen stor hälsofråga kring kärnkraftverket, däremot redan idag en miljöfråga speciellt vid Dannebo strömriktarstation. Ytterligare buller från Ovanmarksdelen kan ge kumulativa effekter. Man bör överväga metoder att skärma av bullret som idag stör en "fridfull vildmarksstämning". Bullerstörningarna som uppstår vid slutförvarverksamhetens Ovanmarksdel kan lägga sig som en matta söderut till Bolundsfjärden och Gällsboträsket. Eftersom tidsperspektivet omfattar 50-60 år anser Samhällsbyggnadsnämnden att bullerdämpande åtgärder ska vidtas. Samhällsbyggnadsnämnden anser vidare med hänvisning till att Förordningen om omgivningsbuller 2004:675, 8 § skall bullernivåerna följas upp kontinuerligt och eventuella åtgärder vidtas vid behov. SKB aviserar att fläktmotorer kommer placeras under mark för att undvika buller, likaså undviks bullrande arbete under kvällar och nätter. Bergskrossning ger mycket buller och den verksamheten beräknar SKB kommer ske under mark när man väl arbetat sig ner i berget. Under de första åren kan det dock bli problem som ska åtgärdas.

Ökningen av trafikbullret från Riksväg 76, speciellt i Hargs bruk, Norrskedika och Johannisfors, där befolkningen redan idag påverkas av höga bullernivåer ska undvikas. Förvisso anges bullerökningen som marginell men det är från en redan

A. G. G.

hög nivå. SKB anser att endast ett fåtal personer drabbas av bullerökningar (ca 20 personer). Samhällsbyggnadsnämnden efterlyser åtgärder mot detta så att bullret inte alls ökar. Transport med präm på rutten Hargshamn-Forsmarks hamn har diskuterats. Samhällsbyggnadsnämnden förordar att denna lösning utreds så att den miljömässigt bästa lösningen väljs. En utbyggnad av hamnen i Forsmark kan kräva en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt miljöbalken 6 kap § 1.

Luftföroreningar

Befintliga mätdata är knappa. Partikelhalten bedöms vara på en relativt hög bakgrunds nivå och anses härstamma från Europeiska kontinenten (gäller små partiklar så som PM10). En viss ökning av utsläppen sker men hur stor? Samhällsbyggnadsnämnden efterfrågar en analys av såväl partikelföroreningar som kan bli vid slutförvaret som uppkomna luftföroreningar vid transporter.

Vattenföroreningar

Det är viktigt att man håller noggrann kontroll på dagvatten och lakvatten under driftsskedet och också har reservkapacitet ifall de ordinarie sätten att omhänderta dag- och lakvatten inte skulle visa sig fungera. Spilloljor, hydrauloljor mm miljöfarliga föroreningar kan läcka ut genom olyckshändelser. Dessa skall kunna omhändertas innan de når ut i dag- och lakvatten (Försiktighetsprincipen, MB 2 kap 3 §). Den tilltänkta dag- och lakvattenlagringen i Tjärnpussen har avskrivits (våren 2012) på grund av upptäckt förekomst av gulyxne.

Bergupplaget

Stora mängder berg, ca 150 000 ton per år kommer tas upp från marken och läggas på ett upplag. Viss mängd beräknas säljas medan viss mängd återanvänds på plats. Lakvatten kommer läcka ut. Sprängämnesrester gör att det är kväverikt. Det är tveksamt om ens den tilltänkta Tjärnpussen skulle räcka för kväverening. Med Tjärnpussen tills vidare avförd behövs en redogörelse för hur lakvattenresterna skall tas omhand enligt miljöbalken 9 kap 2 §. Arbetet med slutförvaret kommer innebära ökad bullermängd, speciellt under uppförandeskedet då bergskrossning sker ovanför mark. Åtgärder kan krävas, se avsnittet om Buller ovan.

Gölgrodan (*Rana lessonae*)

Östhammars kommun är en av endast tre kommuner i Sverige (Tierp och Älvkarleby är de andra) som hyser bestånd av gölgroda. Man bör ej sätta igång med åtgärder som förstör nuvarande lokaler för gölgroda innan man säkerställt att kompensationsåtgärderna fungerar.

Tillgänglighet

En utökning eller nybildning av ett verksamhetsområde som Slutförvaret innebär att allmänhetens tillträde inskränks. Vid Ovanmarksdelen "försvinner" ett drygt kvadratkilometerstort område som ligger intill ett område för Riksintresse för naturvård och Riksintresse för friluftsliv. Som kompensation utförs åtgärder som ökar tillgängligheten för allmänheten som t ex anlagda strövstigar med rastplatser vid Eckarfjärden, Fiskarfjärden och havskusten. Lagstöd är Förordningen om allvarliga miljöskador 2007:667, 11-14 §§ (åtgärder för att kompensera för förlorade miljövärden).

A. Gud

Övrigt

Spörsmålen nedan behandlas utförligt av Kommunstyrelsen. Samhällsbyggnadsnämnden gör enbart en ytlig betraktelse.

Lokalisering

De andra alternativens geologiska förutsättningar är svårbedömbara då vi ej har tillgång till geologisk expertis. Platsen synes dock väl vald med tanke på att det redan finns befintlig infrastruktur för kärnkraftsverksamhet samt att området är tämligen obebyggt förutom kärnkraftverket självt (MB 2 kap 6 §, val av plats). Möjligen stigande havsnivåer är dock ett frågetecken för verksamheten inom ett så låglänt område.

Strålning

Förutsatt att inkapslingen med kopparhölje omgivet av bentonitlera är en säker förvarmetod under lång tid torde risken för utsläpp av joniserande strålning i luft vara minimal liksom i grundvatten.

Långsiktig säkerhet

Att spå 100 000 år framåt och ända till 1 miljon år är högst osäkert. För Östhammars kommuns vidkommande hänvisas till de analyser som kommunstyrelsen gör.

Sammanfattning och komplettering

Samhällsbyggnadsnämnden förordar att följande förutsättningar ska undersökas ytterligare samt att hänsyn ska tas till befintliga riksintressen

- Bullerdämpande åtgärder vidtas vid Ovanmarksdelen samt vid Riksväg 76, speciellt vid Norrskedika och Hargs bruk (däri kan t ex ingå transport på pråm Hargshamn-Forsmark i stället för lastbil på Riksväg 76).
- Studier (simuleringar) av vad ökade luftföroreningar och partikelhalter innebär för näromgivningarna och utmed Riksväg 76.
- Grundvattennivån säkerställs ovanför Undermarksdelen.
- Dagvatten och lakvatten från Ovanmarksdelen väl omhändertas liksom eventuella utsläpp av oljor mm och att en redogörelse lämnas in för detta.
- Åtgärdsprogrammet för gölgrödan följs upp.
- Tillgängligheten för allmänheten ökas kvalitativt i närliggande områden som kompensation för bortfall av markyta med allemansrätt.
- Naturareal som bortfaller vid Ovanmarksarealen ersätts med reservatsbildning inom liknande kustområde med minst dubbla arealen för att vara säker på att sammantagen kvalitet och kvantitet bibehålls.

Referenser:

SKB, 2011. Miljökonsekvensbeskrivning – Mellanlagring, inkapsling och slutförvaring av använt kärnbränsle.

SKB, 2011. Samråd enligt miljöbalken. Sammanställning 2009-2010.

Werner, K., Hamrén, U. och Collinder, P., 2010, Vattenverksamhet i Forsmark (del 1) Bortledande av grundvatten från slutförvarsanläggningen för använt kärnbränsle. Rapport R-10-14, SKB.

Werner, K., Hamrén, U., Collinder, P. och Ridderstolpe, P., 2010, Vattenverksamhet i Forsmark (del 2) Slutförvarsanläggningen för använt kärnbränsle: Vattenverksamheter ovan mark. Rapport R-10-15, SKB.

Hamrén, U., Collinder, P. och Allmén J., 2010, Bortledande av grundvatten från slutförvarsanläggningen i Forsmark. Beskrivning av konsekvenser för naturvärden och skogsproduktion. Rapport R-10-17, SKB.

Handwritten signature